

การศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตในสาขาบรรณารักษะ

ทิพภา ปลื้มจินดา *

กุสวลวัฒน์ คงประดิษฐ์ **

ศุภรางค์ อินทรารุณ ***, Ph.D.

จิตภา สุขพล่า ****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและคุณสมบัติบัณฑิตสาขาบรรณารักษะ ที่หน่วยงานผลิตและเผยแพร่สิ่งพิมพ์คาดหวัง และเพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนสาขาบรรณารักษะศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามกับหน่วยงานผลิตและเผยแพร่สิ่งพิมพ์ จำนวน ๒๑๕ แห่ง และจัดประชุมกลุ่มเป้าหมายผู้ประกอบการอาชีพในวงการบรรณารักษะ จำนวน ๖๐ คน ผลการวิจัยพบว่า สำนักพิมพ์ต้องการบรรณารักษะที่มีคุณสมบัติในวิชาชีพเกือบทุกด้านในระดับมาก โดยต้องการผู้มีการแสดงออกทางความคิดได้อย่างถูกต้องกับกาลเทศะเป็นลำดับแรก รองลงมา

ได้แก่ สามารถตรวจแก้ต้นฉบับได้ถูกต้อง ส่วนคุณสมบัติทั่วไป สำนักพิมพ์ต้องการบรรณารักษะที่มีจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทน และความประณีตละเอียด รอบคอบ ในระดับมากที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการด้านคุณสมบัติทั่วไปกับคุณสมบัติในวิชาชีพ พบว่าสำนักพิมพ์เกือบทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั่วไปสูงมากกว่าคุณสมบัติในวิชาชีพ สำหรับจำนวนบัณฑิตสาขาบรรณารักษะ ที่สำนักพิมพ์ต้องการรับเข้าทำงานนั้น สำนักพิมพ์จำนวน ๕๐ แห่งระบุว่าภายในระยะเวลา ๕ ปี ต้องการรับบัณฑิต จำนวน ๕๖๑ คน

จากการประชุมกลุ่มเป้าหมาย พบว่า

* อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

อาชีพบรรณาธิการมีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมมาก เนื่องจากต้องมียุทธศาสตร์หน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการใช้ภาษาและการแปล ส่วนคุณลักษณะของผู้ที่จะเป็นบรรณาธิการที่ดีนั้นจะต้องรักการอ่าน รักการทำงานด้านหนังสือ และมีจริยธรรม ในการพัฒนาหลักสูตรด้านบรรณาธิการจึงต้องมุ่งฝึกคนเพื่อทำหน้าที่บรรณาธิการตรวจแก้ต้นฉบับ โดยมีวิชาด้านจริยธรรมของบรรณาธิการต้นฉบับเป็นวิชาหลัก เพราะบรรณาธิการต้นฉบับต้องมีความรับผิดชอบทั้งทางกฎหมาย สังคม และจริยธรรม โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรพัฒนาหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้ทำงานบรรณาธิการอยู่แล้ว แต่ไม่มีคุณวุฒิด้านบรรณาธิการด้วย

Abstract

The aim of this research is to study the need for graduates majoring in editing and the qualities of them as required by the publishers of the printing media, in order to apply its consequences in the preparation of curricula and syllabi for the editing major. The data are collected by means of questionnaires received back from 219 members of the Publishers and Booksellers Association of Thailand, and the focus group of 60 editing professionals.

The consequences of the research are as follows. The publishers require to the high level editors with professional qualities in almost every respect. They state their requirements to the highest level for editors who express

appropriate thoughts in accordance to circumstances, and the lower levels for those who edit manuscripts precisely, master in Thai usage skills, possess free will based on responsibility as well as wide and deep perspectives in various problematic issues, and apply appropriate language to each genre of literature respectively. With respect to general qualities of editors, the publishers state their requirements to the highest level for morality, honesty, responsibility, patience and accuracy.

Comparing the requirements of general and professional qualities of editors, it is found that almost every group of publishers require general qualities to a higher level than professional.

As for the number of graduates in editing needed by publishers, it is stated by 50 of them that 561 graduates are needed in 5 years.

According to the focus group meeting, editors are socially important and essential, as they must deal with both the Thai usage and translation. Moreover, the required qualities of a good editor are the love of reading and dealing with books, and morality. Thus, the development of the editing curricula must be aimed to train manuscript editors. There are suggestions that there should be a main course on morality and etiquette of manuscript editors, as they are responsible in legal, social and moral respects; and there should also be a special course for editors in service who do not have a specialised degree.

ความสำคัญของปัญหา

ในกระแสสังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) ปัจจุบัน การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง มีปริมาณมาก และขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนองค์กรที่เป็นสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย มีจำนวนถึง ๔๖๐ องค์กร (สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓) องค์กรในวงการผลิตและเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการเลือกสรร รวบรวม ปรับปรุงต้นฉบับความรู้ ให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม และมีคุณภาพสูงก่อนนำออกเผยแพร่ โดยมีบรรณาธิการเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ

ท่ามกลางความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในศาสตร์ของการบรรณาธิการ (Editing) จำนวนมากเพื่อปฏิบัติการในองค์กรดังกล่าว กลับพบว่า ในประเทศไทยยังไม่มีสถาบันใดผลิตบัณฑิตในสาขานี้โดยตรง มีเพียงเป็นวิชาหนึ่งของศาสตร์บางศาสตร์เท่านั้น เช่น วารสารศาสตร์ ซึ่งมุ่งเน้นการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร แต่งานบรรณาธิการสื่อความรู้ในประเภทอื่นยังขาดบรรณาธิการผู้มีความรู้ในระดับลึกโดยตรงเป็นผู้ดำเนินงาน นับเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับองค์กรผลิตและเผยแพร่ความรู้มาโดยตลอด ทางออกที่องค์กรต่าง ๆ ใช้อยู่ปัจจุบัน คือ การรับบุคคลที่มีทักษะด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านภาษา มาฝึกฝนเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่บรรณาธิการ ซึ่งต้องใช้เวลาระยะหนึ่งก่อนที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ หากมีผู้จบ

สาขาการบรรณาธิการโดยตรงมาปฏิบัติงานองค์กรจะได้บุคลากรที่ตรงสายงาน และไม่ต้องเสียเวลากับการถ่ายทอดเรียนรู้งาน (มกุฏ อรฤดี, ๒๕๕๓)

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๖, หน้า ๖๐๔) ให้คำนิยามว่า บรรณาธิการ คือ ผู้จัดเลือกเฟ้น รวบรวม ปรับปรุง และรับผิดชอบเรื่องลงพิมพ์ ดังนั้น ผู้ที่จะปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว นอกจากต้องมีความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางแล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติเฉพาะในด้านการประเมินคุณค่าต้นฉบับ ตรวจสอบการอ้างอิง แนะนำแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม ตรวจสอบการบรรณานุกรมและการอ้างอิง รวมทั้งการพิสูจน์อักษรอีกด้วย ซึ่งพบว่า คุณสมบัติดังกล่าวตรงกับคุณสมบัติเฉพาะในศาสตร์บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยเฉพาะปัจจุบันพบว่า มีรายชื่อบรรณารักษ์ปรากฏเป็นบรรณาธิการหรือเป็นหนึ่งในคณะกรรมการจัดพิมพ์หนังสือหรือวารสารเพิ่มขึ้น ผลงานมีคุณภาพสูงเป็นแบบอย่าง และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป (จารุวรรณ สันธุโสภณ, ๒๕๕๒, หน้า ๒, ๕) ปรากฏการณ์ดังกล่าว ยืนยันถึงความสอดคล้องกันของวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์กับวิชาชีพการบรรณาธิการได้เป็นอย่างดี

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้พิจารณาคุณสมบัติที่สอดคล้องกันหลายประการของทั้งสองวิชาชีพดังกล่าวแล้ว เห็นว่า มีความเป็นไปได้อย่างสูงยิ่งที่จะบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกันเพื่อพัฒนาหลักสูตรการเป็นบรรณาธิการโดยตรง บนพื้นฐานของบรรณารักษศาสตร์และ

สารสนเทศศาสตร์ ที่ภาควิชาฯ รับผิดชอบอยู่เดิม ให้สามารถผลิตบัณฑิตสาขาใหม่ที่มีความรู้ความสามารถตรงสายงานตามความต้องการขององค์กรผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตในสาขาบรรณารักษะ รวมทั้งศึกษาความคาดหวังและความต้องการคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงานบรรณารักษะในองค์กรผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนผลิตบัณฑิตสาขาบรรณารักษะ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความต้องการบัณฑิตสาขาบรรณารักษะ ในองค์กรผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์

๒. เพื่อศึกษาคุณสมบัติบัณฑิตสาขาบรรณารักษะที่องค์กรผลิตและเผยแพร่สื่อสิ่งพิมพ์ต้องการและคาดหวัง

๓. เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนสาขาบรรณารักษะ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการบัณฑิตในสาขาวิชาบรรณารักษะ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสำนักพิมพ์ใน

ประเทศไทย โดยเลือกสำนักพิมพ์ที่เป็นสมาชิกสมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย จำนวน ๒๑๕ แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๒ ชนิด ได้แก่

๒.๑ แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่าง มีคำถาม ๓ ส่วน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ลักษณะการประกอบกิจการของหน่วยงาน ขอบเขตสาขาวิชาที่พิมพ์เผยแพร่ จำนวนและวุฒิการศึกษาของพนักงาน และของผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษะ

ส่วนที่ ๒ ความต้องการและความคาดหวังต่อผู้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษะ ในด้านคุณสมบัติในวิชาชีพ และคุณสมบัติทั่วไป เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการแบบประมาณค่าตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

ส่วนที่ ๓ แผนในการรับผู้จบปริญญาตรีสาขาบรรณารักษะเข้าทำงาน โดยให้ระบุจำนวนบัณฑิตที่ต้องการรับ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๒

๒.๒ แบบบันทึกข้อมูลจากการประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเก็บข้อมูลจากการเสวนาระดมความคิด เรื่อง คุณลักษณะของบรรณารักษะต้นฉบับ ตามประเด็นหลักดังนี้

๒.๒.๑ คุณลักษณะของบัณฑิตสาขาบรรณารักษะที่สังคมคาดหวัง

๒.๒.๒ ทิศทางหรือแนว
โน้มของหลักสูตรบรรณาธิการที่เหมาะสม

๒.๒.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับ
สถาบันอุดมศึกษาในการผลิตบัณฑิตสาขา
บรรณาธิการ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากผู้
บริหารสำนักพิมพ์ โดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือ โดยส่งหนังสือนำขอความอนุเคราะห์
พร้อมแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน
๒๑๘ แห่ง ทางไปรษณีย์ พร้อมซองเปล่าติด
แสตมป์ เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับ
ดำเนินการระหว่างเดือน มกราคม - มิถุนายน
๒๕๕๘ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน ๑๐๕
ฉบับ

๒. เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการ
ศึกษาเชิงลึก โดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus
Group Discussion) จากผู้บริหารสำนักพิมพ์
และผู้ประกอบอาชีพในแวดวงบรรณาธิการ ใน
การประชุม เสวนาระดมความคิด เรื่อง คุณลักษณะ
บรรณาธิการต้นฉบับที่สังคมปรารถนา ในงาน
มหกรรมหนังสือระดับชาติ ครั้งที่ ๑๑ วันที่ ๒๒
ตุลาคม ๒๕๕๘ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
โดยมีผู้เข้าร่วมเสวนาทั้งสิ้น ๖๐ คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป จำนวนและคุณสมบัติ
ของพนักงานและผู้ทำหน้าที่บรรณาธิการ จาก

แบบสอบถามส่วนที่ ๑ และ ๒ วิเคราะห์โดยการ
แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูป
ตารางประกอบการแปลผล

๒. ข้อมูลระดับความต้องการ จาก
แบบสอบถามส่วนที่ ๓ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ให้คะแนนสำหรับการประมาณ
ค่าตามแบบ Likert Scale แก่คำตอบ มากสุด มาก
ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด เป็น ๕ ๔ ๓ ๒
และ ๑ ตามลำดับ

๒.๒ กำหนดหาค่าเฉลี่ย และค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำตอบแต่ละด้าน
และแต่ละข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์
และคาห์น (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีค่าคะแนน
ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐ หมายถึง
ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐ หมายถึง
ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐ หมายถึง
ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐ หมายถึง
ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๕๐ หมายถึง
ระดับน้อยที่สุด

๓. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยใช้ t-test,

F-test

๔. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ซึ่ง
มีลักษณะเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ นำ
เสนอในลักษณะข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ได้แยกวิเคราะห์และนำเสนอเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ ๒ ความต้องการคุณสมบัติของบรรณาธิการ

ส่วนที่ ๓ เปรียบเทียบความต้องการ

คุณสมบัติของผู้บรรณาธิการของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะการดำเนินกิจการแตกต่างกันจากการรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูลปรากฏผลดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะกิจการ

ลักษณะกิจการที่ดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
สำนักพิมพ์	๓๓	๓๑.๔
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔๒.๕
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๑๕.๒
อื่น ๆ (ผู้แปล ผู้เขียน ผู้สอน บุคคลทั่วไป)	๑๑	๑๐.๕
รวม	๑๐๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินกิจการในลักษณะสำนักพิมพ์และจำหน่ายมากที่สุด ร้อยละ ๔๒.๕ รองลงมาเป็นการดำเนินการในลักษณะสำนักพิมพ์ ร้อยละ ๓๑.๔ และผู้จัดจำหน่าย ร้อยละ ๑๕.๒ ตามลำดับ

ส่วนที่ ๒ ความต้องการคุณสมบัติของบรรณาธิการ

ตารางที่ ๒ อันดับความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณาธิการ (n=105)

อันดับที่	คุณสมบัติที่ต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ระดับความต้องการ
๑	แสดงออกทางความคิดได้อย่างถูกต้องกับกาลเทศะ	๔.๓๒	๐.๕๔	มาก
๒	ตรวจแก้ต้นฉบับได้ถูกต้อง	๔.๓๐	๑.๑๓	มาก
๓	เป็นผู้มีทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างดีเยี่ยม	๔.๒๘	๑.๐๕	มาก
๔	มีความคิดที่เป็นอิสระบนพื้นฐานความรับผิดชอบ	๔.๒๓	๑.๐๐	มาก
๕	มีมุมมองที่กว้างและลึกซึ่งต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ	๔.๒๒	๑.๐๓	มาก
๖	เป็นผู้มีวรรณศิลป์ สื่อภาษาได้เหมาะกับงานเขียนแต่ละประเภท	๔.๒๐	๑.๑๖	มาก

ตารางที่ ๒ อันดับความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณารักษ์ (n=105) (ต่อ)

อันดับที่	คุณสมบัติที่ต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ระดับความต้องการ
๓	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ทำงานในหน้าที่ได้เป็นอย่างดี	๔.๒๐	๐.๘๓	มาก
๘	เป็นผู้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารความรู้ผ่านสื่อทุกประเภท	๔.๑๒	๐.๘๕	มาก
๙	ในขณะที่อ่านค้นฉบับสามารถรับเอาสาร ขณะเดียวกันก็มีข้อโต้แย้ง พบข้อบกพร่อง และผิดพลาดพร้อมกัน	๔.๑๐	๑.๐๕	มาก
๑๐	เป็นผู้มีสุนทรียภาพและสุนทรียรสทางความคิดและอารมณ์	๔.๑๐	๑.๐๕	มาก
๑๑	เป็นผู้รู้และใช้แหล่งสารสนเทศทุกประเภทได้เป็นอย่างดี	๔.๐๗	๑.๐๑	มาก
๑๒	เป็นผู้ให้ความสำคัญกับภาษาในแง่มุมที่เป็นผลกระทบต่อสังคม	๔.๐๔	๑.๐๖	มาก
๑๓	วิเคราะห์และชี้แนะสถานการณ์ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี	๓.๕๘	๑.๐๖	มาก
๑๔	มีความรอบรู้ศาสตร์สาขาต่าง ๆ	๓.๕๔	๐.๕๕	มาก
๑๕	ประเมินคุณค่าค้นฉบับได้	๓.๕๑	๑.๒๕	มาก
๑๖	มีความรู้เรื่องกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานเขียน การแปล การดัดแปลง การนำไปเผยแพร่	๓.๘๓	๑.๐๘	มาก
๑๗	ลายมืออ่านง่ายแม้เขียนหวัด	๓.๖๘	๑.๑๕	มาก
๑๘	สามารถประมาณการและกำหนดรูปเล่มได้	๓.๖๑	๑.๑๕	มาก
๑๙	มีความรู้ความเข้าใจด้านการตลาด และสายส่ง	๓.๖๑	๑.๑๒	มาก
๒๐	ปฏิบัติงานได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้งาน	๓.๓๕	๑.๔๑	ปานกลาง
๒๑	มีความสามารถด้านกราฟิกอาร์ต	๓.๒๘	๑.๑๖	ปานกลาง
รวม		๓.๕๓	๐.๗๗	มาก

จากตารางที่ ๒ คุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณารักษ์ที่สำนักพิมพ์ต้องการในระดับมาก ๕ อันดับแรก ได้แก่ การแสดงออกทางความคิดได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ ตรวจแก้ต้นฉบับได้ ถูกต้อง มีทักษะการใช้ภาษาไทยอย่างดีเยี่ยม มีความคิดที่เป็นอิสระบนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีมุมมองที่กว้างและลึกซึ้ง

ต่อประเด็นปัญหาต่าง ๆ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๓๒, ๔.๓๐, ๔.๒๘, ๔.๒๓ และ ๔.๒๒ ตามลำดับ สำหรับคุณสมบัติในวิชาชีพที่สำนักพิมพ์ต้องการน้อยสุด คือ ความสามารถด้านกราฟิกอาร์ต และปฏิบัติงานได้ทันทีโดยไม่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้งาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๒๘ และ ๓.๓๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓ อันดับความต้องการคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ (n=105)

อันดับที่	คุณสมบัติที่ต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ระดับความต้องการ
๑	มีจริยธรรมและซื่อสัตย์	๔.๖๕	๐.๕๐	มากที่สุด
๒	มีความรับผิดชอบ	๔.๖๔	๐.๕๔	มากที่สุด
๓	มีความอดทน	๔.๖๐	๐.๕๓	มากที่สุด
๔	มีความละเอียดรอบคอบ ประณีต	๔.๕๕	๐.๕๗	มากที่สุด
๕	ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	๔.๔๗	๐.๕๗	มาก
๖	มีการไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผล	๔.๔๒	๐.๕๑	มาก
๗	มีความคิดสร้างสรรค์	๔.๔๑	๐.๕๕	มาก
๘	มีวิสัยทัศน์	๔.๔๑	๐.๕๗	มาก
๙	มีความสามารถในการวิเคราะห์	๔.๓๐	๐.๕๕	มาก
๑๐	มีความสามารถในการสื่อสาร	๔.๓๐	๐.๕๑	มาก
๑๑	มีจินตนาการ	๔.๒๗	๐.๕๑	มาก
๑๒	มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาส่วนรวม	๔.๒๖	๑.๑๐	มาก
๑๓	มีความสามารถในการนำเสนอ	๔.๒๖	๐.๕๒	มาก
๑๔	เสียสละเพื่อส่วนรวม	๔.๒๔	๑.๐๐	มาก
๑๕	มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง	๔.๒๒	๐.๕๓	มาก
๑๖	มีความเชื่อมั่นในตัวเอง	๓.๕๕	๐.๕๑	มาก
๑๗	มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่	๓.๕๓	๐.๕๑	มาก
๑๘	มีความเป็นผู้นำ	๓.๕๑	๐.๕๑	มาก
๑๙	มีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษ	๓.๔๘	๐.๕๕	มาก
รวม		๔.๓๐	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๓ คุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการที่สำนักพิมพ์ต้องการในระดับมากที่สุด มี ๔ ด้าน คือ มีจริยธรรมและซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ มีความอดทน และ มีความละเอียดรอบคอบ ประณีต คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๔.๖๕, ๔.๖๔, ๔.๖๐ และ ๔.๕๕ ตามลำดับ สำหรับ

คุณสมบัติที่สำนักพิมพ์ ต้องการน้อยที่สุด ๓ อันดับ คือ มีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาอังกฤษ มีความเป็นผู้นำ และมีความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย ๓.๔๘, ๓.๕๑ และ ๓.๕๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ ค่าเฉลี่ยความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพและคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ จำแนกตามเนื้อหาวิชาที่จัดพิมพ์

เนื้อหาวิชาที่จัดพิมพ์	จำนวนคำตอบ	คุณสมบัติในวิชาชีพ		คุณสมบัติทั่วไป	
		ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.
๑. ปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา	๓๔	๔.๐๖	๐.๖๕	๔.๒๔	๐.๕๒
๒. สังคมศาสตร์	๒๕	๔.๐๓	๐.๖๔	๔.๓๐	๐.๖๑
๓. ภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม	๔๕	๔.๐๕	๐.๖๐	๔.๓๓	๐.๕๒
๔. วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี	๓๓	๔.๐๘	๐.๓๘	๔.๓๖	๐.๔๕
๕. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	๓๔	๓.๕๖	๐.๖๑	๔.๒๓	๐.๖๐
๖. ศิลปกรรม ดนตรี นันทนาการ					
งานอดิเรก	๓๔	๔.๐๕	๐.๘๓	๔.๒๖	๐.๖๘
๗. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์					
การท่องเที่ยว	๔๓	๔.๑๑	๐.๖๖	๔.๓๒	๐.๖๖
๘. สารคดี บันเทิงคดี					
นวนิยาย เรื่องสั้น	๓๕	๔.๐๓	๐.๕๖	๔.๐๓	๐.๕๖
๙. อื่น ๆ (การ์ตูน แบบเรียน เรื่องแปล					
การบริหาร หนังสือเด็ก					
แฟชั่น ธรรมชาติ ฯลฯ)	๔๑	๓.๕๘	๐.๖๕	๔.๓๕	๐.๔๕

จากตารางที่ ๔ ความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพและคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการตามเนื้อหาวิชาที่จัดพิมพ์ พบว่า สำนักพิมพ์ทุกกลุ่มเนื้อหาวิชา ได้ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติในวิชาชีพในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยกลุ่มที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ กลุ่มภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว กลุ่มภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม และกลุ่มวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ที่ระดับค่าเฉลี่ย ๔.๑๑, ๔.๐๕ และ

๔.๐๘ ตามลำดับ โดยมีกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มอื่น ๆ ให้ความสำคัญน้อยสุดที่ระดับค่าเฉลี่ย ๓.๕๖ และ ๓.๕๘ ตามลำดับ

ทางด้านคุณสมบัติทั่วไป พบว่า สำนักพิมพ์ทุกกลุ่มให้ความสำคัญต่อคุณสมบัติทั่วไปสูงมากกว่าคุณสมบัติในวิชาชีพ อย่างชัดเจน ยกเว้น กลุ่มสารคดี บันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้น ที่ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั้งสองด้านในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ๔.๐๓ เท่ากัน

ตารางที่ ๕ ค่าเฉลี่ยความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพหมวดต่าง ๆ ของบรรณาธิการ จำแนกตาม
เนื้อหาที่จัดพิมพ์

เนื้อหาวิชาที่จัดพิมพ์	จำนวน	ความสามารถ/ทักษะ		ศักยภาพ/ความฉลาด		ความรู้อื่น ๆ		รวม	
		ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.
๑. ปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา	๓๔	๔.๒๑	๑.๖๐	๔.๑๘	๐.๖๑	๓.๘๖	๐.๕๕	๔.๐๖	๐.๖๕
๒. สังคมศาสตร์	๒๕	๓.๕๑	๐.๖๕	๔.๑๘	๐.๖๔	๔.๐๐	๐.๖๓	๔.๐๓	๐.๖๔
๓. ภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม	๔๕	๔.๒๐	๑.๔๔	๔.๒๒	๐.๖๖	๓.๕๒	๐.๕๘	๔.๐๕	๐.๖๐
๔. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	๓๓	๔.๐๓	๐.๕๕	๔.๒๖	๐.๔๕	๓.๕๖	๐.๔๖	๔.๐๘	๐.๓๘
๕. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	๓๔	๓.๕๒	๐.๖๖	๔.๑๔	๐.๖๓	๓.๘๖	๐.๕๘	๓.๕๖	๐.๖๑
๖. ศิลปกรรม ดนตรี									
นันทนาการ งานอดิเรก	๓๔	๔.๒๖	๑.๖๓	๔.๑๐	๐.๖๖	๓.๘๕	๐.๖๒	๔.๐๕	๐.๘๓
๗. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์									
การท่องเที่ยว	๔๓	๔.๒๒	๑.๕๕	๔.๒๒	๐.๖๒	๓.๕๔	๐.๕๘	๔.๑๑	๐.๖๖
๘. สารคดี บันเทิงคดี นวนิยาย									
เรื่องสั้น	๓๕	๔.๒๔	๑.๖๐	๔.๑๑	๐.๕๒	๓.๘๐	๐.๘๔	๔.๐๓	๐.๕๖
๙. อื่น ๆ (การ์ตูน แบบเรียน									
เรื่องแปล การบริหาร									
หนังสือเด็ก แฟชั่น									
ธรรมชาติ ฯลฯ)	๔๑	๓.๕๒	๐.๘๕	๔.๑๕	๐.๘๖	๓.๘๓	๐.๖๓	๓.๕๖	๐.๖๖

จากตารางที่ ๕ เมื่อจำแนกคุณสมบัติในวิชาชีพออกเป็นหมวดต่าง ๆ แล้วพบว่า กลุ่มที่จัดพิมพ์ด้านศิลปกรรม ดนตรี นันทนาการ งานอดิเรก กับกลุ่มสารคดี บันเทิงคดี นวนิยาย เรื่องสั้นให้ความสำคัญกับหมวดความสามารถ หรือทักษะในการทำงานมากที่สุดที่ระดับเฉลี่ย ๔.๒๖ และ ๔.๒๔๔ ตามลำดับ ส่วนกลุ่ม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กลุ่มภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม และกลุ่มภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับหมวดศักยภาพ

หรือความเฉลียวฉลาดในการทำงานมากที่สุดที่ระดับเฉลี่ย ๔.๒๖ , ๔.๒๒ และ ๔.๒๒ ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับหมวดความรู้อื่น ๆ มากที่สุด ได้แก่ กลุ่มสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่ม ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญที่ระดับเฉลี่ย ๔.๐๐ , ๓.๕๖ และ ๓.๕๔ ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม สำนักพิมพ์ทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทุกด้านในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ ๖ ค่าเฉลี่ยความต้องการคุณสมบัติทั่วไปหมวดต่าง ๆ ของบรรณารักษ์ จำแนกตามเนื้อหา
สาขาวิชาที่จัดพิมพ์

เนื้อหาวิชาที่จัดพิมพ์	จำนวน	หมวดอารมณ์		หมวดพฤติกรรม		หมวดการปรับตัว		รวม	
		ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.
๑. ปรัชญา ศาสนา จิตวิทยา	๓๔	๔.๒๕	๐.๖๕	๔.๓๖	๐.๕๔	๔.๐๗	๐.๕๗	๔.๒๔	๐.๕๒
๒. สังคมศาสตร์	๒๕	๔.๓๐	๐.๘๓	๔.๓๘	๐.๗๓	๔.๑๗	๐.๖๕	๔.๓๐	๐.๗๑
๓. ภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม	๔๕	๔.๓๒	๐.๖๒	๔.๔๒	๐.๕๓	๔.๑๘	๐.๕๕	๔.๓๓	๐.๕๒
๔. วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี	๓๓	๔.๓๘	๐.๖๐	๔.๔๕	๐.๓๘	๔.๑๕	๐.๕๔	๔.๓๖	๐.๔๕
๕. วิทยาศาสตร์สุขภาพ	๓๔	๔.๒๔	๐.๘๒	๔.๒๘	๐.๗๑	๔.๑๔	๐.๗๐	๓.๒๓	๐.๗๐
๖. ศิลปกรรม ดนตรี นันทนาการ									
งานอดิเรก	๓๔	๔.๒๕	๐.๗๕	๔.๓๓	๐.๖๕	๔.๐๖	๐.๖๖	๔.๒๖	๐.๖๘
๗. ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์									
การท่องเที่ยว	๔๓	๔.๓๕	๐.๗๖	๔.๓๕	๐.๖๘	๔.๑๕	๐.๖๕	๔.๓๒	๐.๖๗
๘. สารคดี บันเทิงคดี									
นวนิยาย เรื่องสั้น	๓๕	๔.๑๘	๐.๕๕	๔.๒๗	๐.๘๕	๔.๐๓	๐.๘๘	๔.๑๘	๐.๘๗
๙. อื่น ๆ (การ์ตูน แบบเรียน									
เรื่องแปล การบริหาร									
หนังสือเด็ก แฟชั่น									
ธรรมะ ฯลฯ)	๔๑	๔.๔๔	๐.๔๒	๔.๓๗	๐.๕๘	๔.๐๕	๐.๖๐	๔.๓๕	๐.๔๕

จากตารางที่ ๖ เมื่อจำแนกคุณสมบัติทั่วไปออกเป็นหมวดต่าง ๆ แล้วพบว่า กลุ่มที่จัดพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั่วไป ที่ระดับมากที่สุดทุกหมวด ทั้งหมวดอารมณ์ พฤติกรรม และการปรับตัว ที่ระดับเฉลี่ย ๔.๓๘, ๔.๔๕ และ ๔.๑๕ รองลงมาคือกลุ่มภาษา วรรณกรรม วัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั่วไปทุกหมวด ที่ระดับเฉลี่ย ๔.๓๒, ๔.๔๒ และ ๔.๑๘ และกลุ่ม

ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั่วไปทุกหมวดที่ระดับเฉลี่ย ๔.๓๕, ๔.๓๕ และ ๔.๑๕ ส่วนกลุ่มที่จัดพิมพ์เนื้อหาอื่น ๆ จะให้ความสำคัญกับหมวดอารมณ์ และพฤติกรรม ในระดับสูงมากคือที่ระดับเฉลี่ย ๔.๔๔ และ ๔.๓๗ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่มให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทุกหมวด ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ส่วนที่ ๓ เปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติของผู้เป็นบรรณาธิการ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะการดำเนินงานต่างกัน

ตารางที่ ๗ เปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพและคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ จำแนกตามลักษณะกิจการ

ลักษณะกิจการ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่า F	p
ก. คุณสมบัติในวิชาชีพ					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๐๑	๐.๔๘	๔.๓๘	.๐๐๖*
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๑๘	๐.๖๕		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๔๓	๑.๒๕		
อื่น ๆ	๑๑	๓.๘๖	๐.๕๕		
รวม	๑๐๕	๓.๕๗	๐.๗๗		
ข. คุณสมบัติทั่วไป					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๓๕	๐.๔๗	๑.๑๕	๐.๓๓
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๓๖	๐.๖๔		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๔.๐๓	๑.๑๒		
อื่น ๆ	๑๑	๔.๒๑	๐.๖๕		
รวม	๑๐๕	๔.๓๐	๐.๗๐		

จากตารางที่ ๗ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพและคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ จำแนกตามลักษณะกิจการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำเนินกิจการแตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณาธิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยกิจการประเภท

ที่เป็นทั้งสำนักพิมพ์และจำหน่ายให้ความสำคัญกับคุณสมบัติในวิชาชีพสูงกว่ากิจการที่เป็นสำนักพิมพ์ ที่ระดับเฉลี่ย ๔.๑๘ กับ ๔.๐๑

ส่วนความต้องการคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะการดำเนินงานแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ ๘ เปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพหมวดต่าง ๆ ของบรรณาธิการ จำแนกตามลักษณะกิจการ

ลักษณะกิจการ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่า F	p
ก. หมวดความสามารถหรือทักษะในงานที่ปฏิบัติ					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๑๐	๐.๖๐	๓.๗๓	๐.๐๐๑*
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๑๕	๐.๗๑		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๒๓	๑.๔๒		
อื่น ๆ	๑๑	๓.๘๕	๐.๖๗		
รวม		๑๐๕	๓.๘๘	๐.๘๘	
ข. หมวดศักยภาพหรือความเฉลียวฉลาดในการปฏิบัติงาน					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๒๖	๐.๖๖	๓.๑๖	๐.๐๓*
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๒๖	๐.๗๖		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๕๓	๑.๔๑		
อื่น ๆ	๑๑	๔.๐๕	๐.๗๘		
รวม		๑๐๕	๔.๑๓	๐.๘๕	
ค. หมวดความรู้อื่น ๆ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน					
สำนักพิมพ์	๓๓	๓.๗๔	๐.๔๘	๔.๒๕	๐.๐๐๓*
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๑๒	๐.๖๔		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๔๕	๑.๒๓		
อื่น ๆ	๑๑	๓.๕๘	๐.๗๕		
รวม		๑๐๕	๓.๘๕	๐.๗๕	

จากตารางที่ ๘ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพหมวดต่าง ๆ ของบรรณาธิการ แล้วพบว่า สำนักพิมพ์ที่ดำเนินกิจการแตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณาธิการหมวดต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ คือ หมวดความสามารถหรือทักษะในงานที่ปฏิบัติ และหมวดความรู้อื่น ๆ เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ ๐.๐๐๑ ส่วนหมวดศักยภาพหรือความเฉลียวฉลาดในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ โดยที่กิจการประเภทที่เป็นทั้งสำนักพิมพ์และจำหน่ายให้ความสำคัญกับคุณสมบัติในวิชาชีพทุกหมวดสูงกว่ากิจการที่เป็นผู้จัดจำหน่ายอย่างเดียว ที่ระดับเฉลี่ย ๔.๑๕ กับ ๓.๒๓ , ๔.๒๖ กับ ๓.๕๓ และ ๔.๑๒ กับ ๓.๔๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ เปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติทั่วไปของบรรณาธิการ จำแนกตามลักษณะกิจการ

ลักษณะกิจการ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่า S.D.	ค่า F	p
ก. คุณสมบัติทั่วไป หมวดอารมณ์ ความคิด จิตใจ					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๓๘	๐.๖๓	๐.๔๖	๐.๗๑
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๔๑	๐.๖๕		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๔.๑๖	๐.๗๓		
อื่น ๆ	๑๑	๔.๓๑	๐.๗๓		
รวม	๑๐๕	๔.๓๕	๐.๗๔		
ข. คุณสมบัติทั่วไป หมวดพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๕๔	๐.๓๘	๒.๕๔	๐.๐๔*
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๓๕	๐.๗๑		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๘๘	๑.๑๖		
อื่น ๆ	๑๑	๔.๓๒	๐.๘๓		
รวม	๑๐๕	๔.๓๕	๐.๗๕		
ค. คุณสมบัติทั่วไป หมวดการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง					
สำนักพิมพ์	๓๓	๔.๑๘	๐.๕๖	๑.๒๓	๐.๓๐
สำนักพิมพ์และจำหน่าย	๔๕	๔.๑๕	๐.๖๘		
ผู้จัดจำหน่าย	๑๖	๓.๕๕	๑.๑๔		
อื่น ๆ	๑๑	๓.๗๕	๐.๕๖		
รวม	๑๐๕	๔.๑๑	๐.๗๓		

จากตารางที่ ๕ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการคุณสมบัติทั่วไปหมวดต่าง ๆ ของบรรณาธิการแล้ว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำเนินกิจการแตกต่างกันมีความต้องการคุณสมบัติทั่วไป หมวดอารมณ์ความคิด จิตใจ กับ หมวดการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง ไม่แตกต่างกัน ส่วนหมวดพฤติกรรมในการ

ปฏิบัติงาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำเนินกิจการแตกต่างกัน มีความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพของบรรณาธิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ ๐.๐๕ โดยที่ กิจการประเภทที่เป็นสำนักพิมพ์อย่างเดียวจะให้ความสำคัญกับคุณสมบัติหมวดนี้สูงกว่ากิจการที่เป็นผู้จัดจำหน่าย ในระดับค่าเฉลี่ย ๔.๕๔ กับ ๓.๘๘

ตารางที่ ๑๐ จำนวนบัณฑิตสาขาบรรณารักษะที่สำนักพิมพ์ต้องการรับเข้าทำงาน

สำนักพิมพ์ ๕๐ แห่ง	
ปี	จำนวนที่ต้องการ (คน)
๒๕๔๘	๑๒๗
๒๕๔๙	๘๖
๒๕๕๐	๑๐๗
๒๕๕๑	๑๑๐
๒๕๕๒	๑๓๑
รวม	๕๖๑

จากตารางที่ ๑๐ มีสำนักพิมพ์จำนวน ๕๐ แห่ง แสดงความต้องการรับบัณฑิตสาขาบรรณารักษะ เข้าทำงานในช่วงเวลา ๕ ปี จำนวนรวม ๕๖๑ คน โดยมีความต้องการสูงสุดในปี ๒๕๕๒ ถึง ๑๓๑ คน

ส่วนที่ ๔ การประชุมกลุ่มเป้าหมาย โดยการจัดเสวนาเรื่อง บรรณารักษะต้นฉบับที่สังคมปรารถนา วันเสาร์ที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ มีผู้เข้าร่วมเสวนา ๖๐ คน สรุปประเด็นจากการเสวนาได้ดังนี้

ความสำคัญของบรรณารักษะ

บรรณารักษะต้นฉบับมีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมมาก เนื่องจากต้องมียุทธศาสตร์หน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. ด้านภาษา สำนักพิมพ์ต้องมีบรรณารักษะตรวจแก้ต้นฉบับก็เหมือนกับต้องมีหมอไว้รักษาผู้ป่วย เพราะถ้าใช้ภาษาผิด ๆ ต่อ ๆ กันไป

จะทำให้เกิดความเคยชินจนไม่รู้สึกรู้ว่าผิด หากไม่มีคนคอยตรวจสอบ โดยเฉพาะการทำหนังสือ หากไม่จัดการเรื่องภาษาให้ดี อนาคตจะประสบปัญหาด้านภาษามาก จึงต้องการให้มหาวิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตรบรรณารักษะต้นฉบับ เนื่องจากต้องการผู้ตรวจสอบด้านภาษา เมื่อสำนักพิมพ์ผลิตสื่อออกมา อาจขายหนังสือได้ แต่ขาดการตรวจสอบ ซึ่งจะพาให้สังคมเชื่อหรือเข้าใจการสื่อความที่ผิดพลาดได้ ปัจจุบันพบว่า มีการใช้คำที่ผิดเพี้ยนไปจากเดิมเป็นจำนวนมาก โดยไม่ทราบว่าที่ถูกต้องควรใช้อย่างไร เช่น ควรใช้คำว่า การส่งข้าวออก หรือ การส่งออกข้าว คำว่า พิสูจน์อักษร มาจากคำดั้งเดิมว่า ตรวจทาน เป็นต้น บรรณารักษะต้นฉบับต้องมีความรู้เรื่องถ้อยคำ รู้จักเลือกใช้คำที่สละสลวย และใช้วิธีหลากหลาย

การตรวจทานต้นฉบับต้องการคนที่รู้จริง เพราะหลายครั้งที่การตรวจทำให้สิ่งถูกกลายเป็นผิด บรรณารักษะสำนักพิมพ์เปรียบเสมือนผู้จัดการที่ต้องทำให้หนังสือเล่มนั้นขาย

ได้รับผิดชอบหนังสือทั้งหมดตั้งแต่ เนื้อหา ปก หนังสือ และลิขสิทธิ์ แต่ด้านความถูกต้อง ความ สละสลวยสวยงาม ความประณีตด้านภาษาเป็น หน้าที่ของบรรณาธิการต้นฉบับ ในมุมมองของ ผู้อ่าน สังคมควรรู้ว่า หนังสือต้องมีการตรวจแก้ ต้นฉบับจึงจะออกมาดี

ปัญหาสำคัญของการทำหนังสือคือ เรื่องภาษา สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างหนึ่งคือ ปัจจุบัน ยังขาดบรรณาธิการต้นฉบับหนังสือตำราเรียน ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนักเรียนต้องใช้ ภาษาในหนังสือเหล่านั้นเป็นแบบอย่าง การ ลงทุนในการจัดทำต้นฉบับจึงเป็นสิ่งจำเป็น รัฐ ต้องเป็นผู้จัดให้ โดยกำหนดให้มีบรรณาธิการ ต้นฉบับมาดูแลก่อนตีพิมพ์

๒. ด้านวรรณกรรมแปล บรรณาธิการ ต้นฉบับมีความจำเป็นมากสำหรับวรรณกรรม แปล เพราะผู้อ่านส่วนใหญ่ไม่รู้ภาษาคิด งาน แปลควรมีบรรณาธิการเฉพาะที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน ปัญหาทุกวันนี้คือ ทำอย่างไรจึงจะ ทำให้คนรักชื่อของตนเอง เมื่อมีชื่อปรากฏบน ผลงานแล้วต้องรับผิดชอบงานของตน ไม่ปล่อย ให้ผิดพลาด บรรณาธิการต้นฉบับแปลอาจจะไม่ เชี่ยวชาญทุกเรื่อง ดังนั้นควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะเรื่องด้วย หากต้นฉบับงานแปลใหม่ไม่ ตรงกับต้นฉบับแปลเก่าจะต้องหาแนวทางใน การปรับแก้ เพราะงานแปลเก่าภาษาที่ผู้แปลใช้ ก็เหมาะสมยุคสมัยนั้น หลายปีผ่านไปต้องมีการ ปรับปรุง เพราะภาษายุคเดิมคนอ่านยุคใหม่อาจ ไม่เข้าใจ จะเห็นว่าหนังสือก็มีช่วงเวลา แนวทาง ปรับแก้ก็จะต้องดูนโยบายของสำนักพิมพ์

คุณลักษณะของผู้ที่จะเป็นบรรณาธิการ

คุณลักษณะของผู้ที่จะทำงานเป็น บรรณาธิการต้นฉบับได้ดีนั้น พื้นฐานต้องเป็น คนที่มีความรักในการทำหนังสือ จะต้องรักการ อ่าน รักการทำงานด้านหนังสือ รู้ว่าหนังสือ แต่ละประเภทเป็นอย่างไร ต้องเป็นคนที่ไม่ หุนหุนรายอยากมีชื่อเสียง ต้องอยู่ในใจมิดเบื่อง หลังชื่อเสียงของหนังสือเล่มนั้น เป็นคนปิดทอง หลังพระอยู่เบื้องหลังความสำเร็จ รายได้จาก อาชีพนี้ไม่มากนัก จึงต้องเป็นผู้ที่มีความพอเพียง สุขภาพ เรียบง่าย มีความสามารถด้านต่าง ๆ ดี มีความเชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ รักที่จะเรียนรู้ เป็นผู้ที่ชวนขวนขวายหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่เสมอ ต้องเก่ง อาจผิดได้ แต่ควรมีความถ่อม ตนในการทำงาน ความคิดต้องยกให้เจ้าของต้น ฉบับ เพราะสุดท้ายงานนั้นก็ป็นชื่อของผู้เขียน

หลักสูตรด้านบรรณาธิการ

ก่อนหน้านี้ยังไม่มีหลักสูตรบรรณาธิการ สำนักพิมพ์ต้องฝึกคนเพื่อทำหน้าที่บรรณาธิการ ตรวจแก้ต้นฉบับซึ่งต้องใช้เวลามาก บางคนอาจ ไม่ได้เรียนมาก แต่เก่งเพราะอ่านมาก ดังนั้นใน หลักสูตรจะต้องมีวิธีการฝึกฝนที่ดีก่อนให้ผู้ เรียนจบออกไปสู่สังคม นอกจากนั้น หลักสูตร ควรมีวิชาด้านจริยธรรมของบรรณาธิการต้นฉบับ เป็นวิชาหลักแยกเป็นรายวิชาต่างหากชัดเจน ไม่ เพียงแทรกอยู่ในวิชาอื่น ๆ เพราะบรรณาธิการ ต้นฉบับที่ดีต้องมีจริยธรรมในวิชาชีพสูง โดย ต้องไม่แสดงตนหรืออวดอ้างว่าตนตรวจแก้ส่วน ใดของงาน ไม่วิพากษ์วิจารณ์งานเขียนของผู้ เขียนคนใด รวมทั้งต้องไม่สบประมาทผู้เขียน หรือผู้แปลคนอื่น

บรรณาธิการต้นฉบับต้องมีความรับผิดชอบทั้งทางกฎหมาย สังคม และจริยธรรม ควรมีวิชาที่ว่าด้วยกฎหมาย การถ่ายทอดความรู้ การสื่อสาร ลิขสิทธิ์ ทักษะด้านการตลาด การจัดทำน่าย ความรับผิดชอบของบรรณาธิการ โครงสร้างของสำนักพิมพ์ ประเภทของบรรณาธิการ อาทิ บรรณาธิการบริหาร บรรณาธิการจัดการ บรรณาธิการฝ่ายศิลป์ บรรณาธิการฝ่ายตรวจทานต้นฉบับวิชาการ บรรณาธิการประสานงาน บรรณาธิการสาขาวิชา รวมถึงบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา หรือที่เรียกว่าผู้รับจ้างคิดคูก

ผู้เรียนควรได้เรียนรู้เรื่องการเขียน การนำเสนอ รูปแบบของสื่อแต่ละชนิด ในการบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้เรียนต้องเรียนรู้เรื่องข่าวมาก่อน ต้องเข้าใจข่าวอย่างลึกซึ้งจึงจะทำบรรณาธิการข่าวได้ การเรียนรู้พื้น ๆ อาจไม่เพียงพอ ในการเรียนการสอนคงต้องเข้มงวดด้านภาษาไทย การอ่านออกเสียง การเขียนภาษาไทยด้วยลายมือ เนื่องจากการตรวจต้องตรวจแก้ต้นฉบับด้วยลายมือ

ผู้ที่สนใจจะเข้ามาเรียนในสาขานี้ต้องมีน้อย ต้องทำหลักสูตรให้มีความทันสมัย ให้มีผู้สนใจอยากมาเรียน ควรขยายหลักสูตรให้กว้างขึ้น เพื่อให้บัณฑิตมีตลาดงานเพิ่มมากขึ้น การเรียนเพื่อจะเป็นบรรณาธิการต้นฉบับเพียงอย่างเดียว ตลาดจะแคบเกินไป เพราะเน้นไปที่การทำงานในสำนักพิมพ์ สายงานไม่กว้าง ต้องถามสถานประกอบการว่าอยากให้บัณฑิตรู้อะไร อาจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีแนวคิดทางวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บ้างเผื่อจะได้ประกอบอาชีพอิสระได้

ผู้ที่เรียนควรได้ทราบว่า เมื่อจบไปแล้วจะไปทำหน้าที่อะไร จึงควรมีวิธีการในการคัดเลือกอย่างดีด้วยการสัมภาษณ์ บรรณาธิการทั่วไปเรียนจบมาทางด้านไหนก็ได้ แต่ในอนาคตบรรณาธิการต้นฉบับ ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ และจากบรรณาธิการต้นฉบับอาจผันไปสู่บรรณาธิการประเภทอื่นได้

การฝึกงาน ควรได้ไปเรียนรู้จริงที่สำนักพิมพ์อย่างน้อย ๑ ภาคการศึกษา

การประเมินหลักสูตร คงต้องลองใช้ก่อน ความสามารถของบัณฑิตในการทำงานจะทำให้เห็นแนวโน้มว่าจะปรับปรุงหลักสูตรไปในทางไหน ควรมีหลักสูตรพิเศษสำหรับผู้ทำงานอยู่แล้วแต่ไม่มีคุณวุฒิด้านบรรณาธิการ อาจเป็นหลักสูตรเร่งรัดที่ไม่จำเป็นต้องได้ปริญญา หรือหลักสูตรระดับปริญญา ควรมีสมาคมวิชาชีพเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยซึ่งปัจจุบันยังไม่มีสมาคมวิชาชีพด้านนี้

การประกอบอาชีพ

บรรณาธิการต้นฉบับเป็นอาชีพได้ และเป็นอาชีพที่ดี สามารถดำรงชีวิตแบบพอเพียงด้วยรายได้จากอาชีพนี้ ในตอนแรก ๆ รายได้บรรณาธิการ อาจคิดแบบเหมาจ่ายหรืออาจคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากยอดขายก็ได้ ปัจจุบันมีการผลักดันบรรณาธิการต้นฉบับให้มีส่วนร่วมในทางกฎหมายในหนังสือที่ตรวจแก้ หมายถึงมีสิทธิร่วมอยู่ในต้นฉบับที่ตนเองตรวจแก้ เช่นเดียวกับลิขสิทธิ์ในส่วนของผู้แปล ซึ่งต่อไปน่าจะมีผลด้านรายได้ด้วยในลักษณะน้ำบ่อทราย กล่าวคือ ได้รับค่าบรรณาธิการทุกครั้งที่มีการ

พิมพ์ซ้ำ

ลักษณะการปฏิบัติงาน

บรรณาธิการในสำนักพิมพ์ส่วนใหญ่ทำงานเฉพาะด้านความแตกต่างระหว่างบรรณาธิการ ลักษณะอื่นกับบรรณาธิการต้นฉบับ คือ บรรณาธิการทั่วไปมีหน้าที่รับผิดชอบหนังสือพิมพ์หรือ สิ่งพิมพ์ด้านการจัดหน้า รูปเล่ม และงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งองค์กร ส่วนบรรณาธิการต้นฉบับมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะต้นฉบับ ซึ่งจะแยกเป็นบรรณาธิการต้นฉบับงานเขียน กับบรรณาธิการ ต้นฉบับงานแปล และอยู่ภายใต้การดูแลของบรรณาธิการทั่วไปอีกชั้นหนึ่ง

การทำงานของบรรณาธิการต้นฉบับที่คืบหน้า ต้องประสานงานกับผู้เขียนทุกขั้นตอน ผู้เขียนหรือผู้แปลควรต้องได้ดูต้นฉบับครั้งสุดท้ายก่อนพิมพ์ และจากนั้นจะไม่มีโอกาสแก้ไขอีก บรรณาธิการรุ่นใหม่ไฟแรง มักมีความเชื่อมั่นตนเองมากเกินไป บางครั้งผู้เขียนหรือผู้แปลมีการประณิษฐานเพื่อสร้างสุนทรียภาพในงานของตน แต่บรรณาธิการรุ่นใหม่ซึ่งไม่เข้าใจในงานเขียนก็ไปตรวจแก้ไขเปลี่ยนแปลง ทำให้ความหมายผิดไป ดังนั้น ผู้เรียนควรจะได้เรียนเกี่ยวกับการศึกษางานเขียน และการสร้างสรรค์งานเขียน เพราะถ้าหากบรรณาธิการต้นฉบับเข้าใจผู้เขียน ปัญหาความขัดแย้งในการปรับแก้ก็จะลดน้อยลง การบรรณาธิการต้นฉบับต้องดูแลลักษณะงานเขียน ไม่ยึดทฤษฎีเป็นหลักมากเกินไป รูปแบบของการเขียนจะเป็นอย่างไร ต้องดูที่กลุ่มเป้าหมาย บางครั้ง บรรณาธิการต้นฉบับก็ต้องตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรกับภาษา ระหว่าง

ภาษาที่ถูกต้อง แต่ไม่มีคนอยากอ่าน กับภาษาที่คนชอบอ่าน แต่ไม่ใช่ภาษาที่ดี

ในการทำงานของบรรณาธิการต้นฉบับขั้นสุดท้ายต้องให้เจ้าของงานยอมรับในสิ่งที่แก้ ต้องพร้อมที่จะพบกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลาย สำนักพิมพ์จะรับหรือไม่รับงานต้องคุยกันให้เข้าใจ งานจะเป็นอย่างไรต้องมีเหตุผลอธิบายได้ โดยทั่วไปในการพิมพ์งานเขียน ไม่นิยมที่จะให้ปรากฏชื่อบรรณาธิการต้นฉบับในงานเขียน หรือหนังสือที่เขียน (ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปล) ปัจจุบันสำนักพิมพ์พยายามจะผลักดันให้ปรากฏชื่อบรรณาธิการด้วย เพราะงานบางชิ้นบรรณาธิการต้องปรับแก้จำนวนมาก ในบางกรณีนักเขียนก็ยอมรับความคิดของบรรณาธิการต้นฉบับในการปรับแก้เพื่อให้งานออกมาดียิ่งขึ้น นอกจากนั้น บางครั้งบรรณาธิการต้นฉบับก็ต้องทำงานตามความต้องการของสำนักพิมพ์ แต่เรื่องหลักสูตร หากปรับให้ตรงกับความต้องการของสำนักพิมพ์อาจเสียหลักการที่ถูกต้องของวิชาการบรรณาธิการ การผลิตบัณฑิตจึงต้องถามว่า จะผลิตบัณฑิตเพื่อตลาดหรือเพื่อสังคม เพราะสังคมย่อมคาดหวังคุณภาพของบัณฑิตแท้ คือบัณฑิตที่ผ่านการศึกษาตามหลักวิชาการที่ถูกต้อง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า มีประเด็นน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

๑. ด้านความต้องการคุณสมบัติในวิชาชีพ สำนักพิมพ์ต้องการบรรณาธิการที่มีการแสดงออกทางความคิดได้อย่างถูกต้องกับกาล-

เทศะมากเป็นลำดับแรก เนื่องจากบรรณาธิการมีบทบาทในทางชี้นำสังคม ต้องนำเสนอสารสนเทศที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม หมายถึงมีส่วนในการกำหนดทิศทางการอ่านของสังคมโดยรวมนั่นเอง (สุราทิพย์ โมราลา, ๒๕๓๖) นอกจากนี้ ยังต้องประเมินแนวโน้มความต้องการของผู้อ่าน และรูปแบบช่องทางการจำหน่ายอีกด้วย อีกด้านหนึ่ง บรรณาธิการ ยังทำหน้าที่ว่าจ้างการเขียนหนังสือบางเล่มที่คิดว่าจะทำตลาดได้ดี และประเมินข้อเสนอการว่าจ้างจากผู้เขียน หนังสือสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การแก้ไขโครงสร้างเนื้อหาต้นฉบับและการขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์ ดูแลการผลิตเอกสารด้านส่งเสริมการขายและการติดต่อกับผู้เขียน ในบางครั้งบรรณาธิการกลุ่มนี้ยังต้องช่วยออกแบบหนังสือ และดูแลจัดการด้านรายรับรายจ่ายของสำนักพิมพ์อีกด้วย (จารุวรรณ สินธุโสภณ, ๒๕๔๒, หน้า ๒) ดังนั้น คุณสมบัติข้อนี้จึงมีความสำคัญเป็นลำดับแรก

๒. ด้านคุณสมบัติทั่วไป สำนักพิมพ์ต้องการบรรณาธิการที่มีจริยธรรม ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ อดทน และประณีต ละเอียดรอบคอบ ในระดับมากที่สุด เนื่องจากคุณสมบัตินี้จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานบรรณาธิการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในส่วนที่ต้องประเมินคุณค่าของต้นฉบับ ตรวจสอบอ้างอิงกับหลักฐานที่อ้างเพื่อดูความถูกต้อง ตรวจสอบข้อมูลที่ขาดหลักฐานอ้างอิง แนะนำแหล่งข้อมูลเพิ่มเติม ตรวจสอบบรรณานุกรมและเชิงอรรถ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดหน้าและออกแบบสิ่งพิมพ์ ตรวจสอบแก้ต้นฉบับ ตรวจสอบพิสูจน์อักษร เขียนคำนำ

บทนำ บทบรรณาธิการ และแนะนำแหล่งเพื่อวางจำหน่าย (จารุวรรณ สินธุโสภณ, ๒๕๔๒, หน้า ๕)

๓. สำนักพิมพ์ให้ความสำคัญกับคุณสมบัติทั่วไปสูงมากกว่าคุณสมบัติในวิชาชีพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ William G. Connolly, Jr. บรรณาธิการของ The New York Times Week in Review ที่ได้กล่าวว่า คุณสมบัติของบรรณาธิการต้นฉบับที่ดีนั้น ควรมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ไม่เอาความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ มีความตระหนักรู้ในเรื่องต่าง ๆ มีความเฉลียวฉลาด มีความสงสัยเป็นธรรมชาติ มีทักษะในการเจรจา มีความสามารถในการเขียน และมีอารมณ์ขัน (Bowles & Borden, 2000, p. 7-8)

๔. สำนักพิมพ์จำนวน ๕๐ แห่ง มีความต้องการบัณฑิตสาขาบรรณาธิการในระยะเวลา ๕ ปี จำนวนสูงมาก ถึง ๕๖๑ คน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความขาดแคลนบรรณาธิการอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ มกุฏ อรฤดี (๒๕๔๓) ที่กล่าวว่า ประเทศไทยยังขาดบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการหนังสือทุกด้าน ทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน บรรณาธิการต้นฉบับ บรรณาธิการต้นฉบับแปล ผู้ตรวจทานต้นฉบับ ผู้เขียนรูปประกอบ ออกแบบปก จัดรูปเล่ม แม้แต่นักวิจารณ์หนังสือก็แทบจะกล่าวได้ว่าไม่มีเลย หรือกรรมการตัดสินต้นฉบับ กรรมการตัดสินหนังสือ อันเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาส่งเสริมการเขียนก็ขาดแคลน งานทำหนังสือยังขาดบรรณาธิการผู้มีความรู้ในระดับลึกโดยตรงเป็นผู้ดำเนินงาน นับเป็นปัญหาอย่างยิ่งสำหรับ

องค์กรผลิตและเผยแพร่ความรู้มาโดยตลอด ทางออกที่องค์กรต่าง ๆ ใช้อยู่ปัจจุบัน คือ การรับบุคคลที่มีทักษะด้านอื่นที่ใกล้เคียง เช่น ด้านภาษา มาฝึกฝนเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่บรรณาธิการ ซึ่งต้องใช้เวลาระยะหนึ่งก่อนที่จะสามารถปฏิบัติงานได้ หากมีผู้จบสาขาบรรณาธิการโดยตรงมาปฏิบัติงาน องค์กรจะได้บุคลากรที่ตรงสายงาน และไม่ต้องเสียเวลากับการถ่ายทอดเรียนรู้กัน ดังนั้น การที่มหาวิทยาลัยบูรพาจะเปิดหลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตสาขาบรรณาธิการ จึงเป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของตลาดงานอย่างยิ่ง

๕. จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่บรรณาธิการอยู่แล้ว แต่ยังไม่มีคุณวุฒิในสาขาบรรณาธิการ มีความต้องการให้มหาวิทยาลัยจัดหลักสูตรพิเศษขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้ตรงกับงานที่ปฏิบัติ ข้อเสนอแนะนี้เนื่องมาจากผู้ที่ปฏิบัติงานต้องการความรู้และทักษะในวิชาชีพโดยการศึกษาเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสถาบันการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ไบกาซูย์ (๒๕๔๓, หน้า ๖) ที่กล่าวว่า การจัดทำหนังสือเล่ม ยังไม่มีบุคลากรมืออาชีพ หรือบรรณาธิการมืออาชีพมาสืบสาน

วัฒนธรรมการผลิตหนังสือเล่มอย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้รักการทำหนังสือ เรียนรู้จากการปฏิบัติตาม ๆ กันมา หรืออาจได้รับการอบรมเบื้องต้นมาบ้างจากสถาบันการศึกษา แต่เมื่อต้องมาปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มักเกิดความไม่มั่นใจ ได้แต่อาศัยการศึกษาจากคู่มือปฏิบัติงานบรรณาธิการ ที่ผู้มีประสบการณ์ทางด้านนี้ได้รวบรวมไว้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรศึกษากลุ่มผู้ปฏิบัติงานบรรณาธิการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจัดหลักสูตรระดับต่าง ๆ ให้ตอบสนองความต้องการพัฒนาตนเอง ตามแนวทางที่สำนักพิมพ์ต้องการ

๒. ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการผลิตบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของสำนักพิมพ์

๓. สถาบันการศึกษาอื่นๆ ควรพิจารณาเปิดหลักสูตรบรรณาธิการ เพื่อร่วมผลิตบัณฑิตให้เพียงพอกับความต้องการในปัจจุบันและอนาคต

บรรณานุกรม

- จารุวรรณ สันธุโสภณ. (๒๕๔๒, กันยายน- ธันวาคม). จะทำอะไรเมื่อบรรณารักษ์ต้องเป็นบรรณารักษ์. *บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มข., ๑๗ (๓), ๑-๑๑.*
- จารึก ถึงลาภ. (๒๕๔๐). *บรรณารักษกิจสิ่งพิมพ์*. ชลบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา ใบกาซูยี. (๒๕๔๓). *คู่มือบรรณารักษ์ : สำหรับนักเขียน บรรณารักษ์และผู้พิมพ์*. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย.
- เบลโลว์ส, เจ. (๒๕๔๗). *บรรณารักษคนสุดท้าย* แปลจาก The last editor (ภาสกร ประมูลวงศ์, แปล). กรุงเทพฯ: มติชน. (ชุดวรรณกรรมแปล).
- ปรางทิพย์ พิมพ์สุวรรณ. (๒๕๔๗, ๑๒ กรกฎาคม). บรรณารักษสำนักพิมพ์ผีเสื้อ. สัมภาษณ์.
- ปรีชา เล่ห์บ้านเกาะ. (๒๕๓๘). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของผู้สื่อข่าวกองบรรณารักษหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. (๒๕๔๖). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- พรชัย ประเสริฐมณฑล. (๒๕๔๗, ๑๒ กรกฎาคม). ผู้จัดการทั่วไปสำนักพิมพ์ผีเสื้อ. สัมภาษณ์.
- พูนสุข ธรรมรัตน์. (๒๕๓๖). *บทบาทของบรรณารักษต่อการคัดเลือกข่าวโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาประเทศ*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มกุฏ อรฤดี. (๒๕๔๔). *เอกสารประกอบการอบรม บรรณารักษต้นฉบับงานแปลวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: ผีเสื้อ.
- _____. (๒๕๔๗, ๑๒ กรกฎาคม). ผู้อำนวยการและบรรณารักษสำนักพิมพ์ผีเสื้อ. สัมภาษณ์.
- _____. (๒๕๔๗). *บรรณารักษต้นฉบับงานแปล มิติใหม่ในแวดวงวรรณกรรม*. ใน วัลยา วิวัฒน์ศร, *การแปลวรรณกรรม* (หน้า ๕๓๐-๕๔๐). กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. (๒๕๓๔). *เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณารักษ* (พิมพ์ครั้งที่ ๒). นนทบุรี: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- _____. (๒๕๓๔). *เอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตหนังสือพิมพ์* (พิมพ์ครั้งที่ ๒). นนทบุรี: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- _____. (๒๕๓๔). *เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์: กระบวนการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์*. นนทบุรี: สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

วรารณ ทรัพย์รุ่งเรือง. (๒๕๕๒). กระบวนการทำงานของทีมงานผู้รับผิดชอบบทบรรณาธิการ
หนังสือพิมพ์รายวันภาษาอังกฤษ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันชัย ดันติวิทยาพิทักษ์. (๒๕๕๘, มี.ค.). สนิทสุตา เอกชัย Assistant Editor แห่งหนังสือพิมพ์
บางกอกโพสต์. สารคดี, ๒๑ (๒๔๑), ๑๐๒-๑๐๓.

สุรชาติย์ โมรลาภ. (๒๕๓๖). ลีลาการเขียนเชิงวารสารศาสตร์ : ศึกษาจากการบรรณาธิกรณของ
บรรณาธิการ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Beach, M. (1988). *Title Editing your newsletter : how to produce an effective publication
using traditional tools and computers* (3rd ed.). Portland, OR: Coast to Coast Books.

Bowles, D. A., & Borden, D. L. (2000). *Creative Editing* (3rd ed.). Belmont, CA: Wadsworth/
Thomson Learning.

Bowling, D. W. (1996). Selection policies of Christian school textbook publishers: Editorial
criteria for reading and literature curriculum materials designed for use in Christian
day schools and home schools. (Doctoral dissertation, University of Arkansas, 1996).
Dissertation Abstracts International, 57 (08), 3445A. Retrieved July 26, 2004, from
<http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/9700380>.

Epes, M., & Kirkpatrick, C. (1988). *Editing your writing*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Evans, H. (1978). *Pictures on a page : photo-journalism, graphics and picture editing*.
London: Heinemann.

O'Connor, M. (1978). *Editing scientific books and journals*. Tunbridge Wells: Pitman Medical.

Samson, D. C. (1993). *Editing technical writing*. New York: Oxford University Press.

.....